

De middeleeuwen

Kwartetspel: theorie

1. Wonen

Monniken of nonnen leven in een _____, een verzameling van veel gebouwen. Dat is nodig, omdat de monniken zelf zorgen voor alles wat ze nodig hebben. Je vindt er een boerderij, bakkerij, brouwerij, ziekenzaal, gastenverblijf, schrijfzaal, bibliotheek, kerk ...

of <https://www.youtube.com/watch?v=QewDMK7cleM>

In de _____ woont de burchtheer. De burcht is gemaakt als bescherming tegen de _____. _____ uit de omgeving, maar ook bevriende heren van de burchtheer, kunnen tijdens oorlogen schuilen in de burcht. Zolang er water en voedsel is, zijn ze veilig.

In de stad vind je stenen huizen. Daar wonen de _____ mensen. Arme mensen wonen in _____ huizen in de stad.

Omdat de huizen heel dicht tegen elkaar gebouwd zijn in smalle straatjes, is er veel _____.

Op het platteland staan _____. Net als bij de abdij is ook een villa een verzameling van gebouwen. Hier wonen belangrijke mannen met hun gezin. Ook mensen die als dienaar voor de heer werken, wonen in de villa's.

De boeren wonen in _____ huisjes met een strooien of rieten dak. De vloer is gewoon aangestampte aarde. Huisdieren en vee sliepen 's nachts ook in huis.

2. Monniken

Monniken leven op een groot domein met verschillende gebouwen: een _____. Monniken zijn vooral bezig met _____. Dat doen ze al van voor zonsopgang. Daarnaast werken ze op het land in hun abdij of in hun werkhuizen. In de abdij is ook een ziekenzaal, waar de monniken zich bekommeren over de zieken uit de omgeving. Daaruit zijn later de _____ gegroeid. Monniken schrijven de Bijbel en ook andere _____ over met pen en inkt. De eerste letter van een hoofdstuk is vaak een _____, een piepklein schilderij.

‘Dat is een monnikenwerk’ betekent dat je heel veel _____ moet hebben voor die taak.

In een abdij geven ze ook les. Zo leren de monniken lezen en schrijven. Later zijn daaruit de klooster _____ gegroeid.

of https://www.youtube.com/watch?v=7Xr11M_NjVo

3. Burcht of kastelen

Een burcht of kasteel werd gebouwd om zich tegen de _____ te kunnen beschermen. Elk kasteel of burcht had dezelfde kenmerken:

- **Hoektorens:** om op de _____ te staan.
- _____: maakt het binnendringen moeilijk.
- **Kantelen:** om je achter te _____.
- _____: om pijlen en kogels door te schieten.
- Kleine _____: zodat niets naar binnen geschoten wordt.
- **Ophaalbrug** en sterke _____: om te bepalen wie binnen mocht.

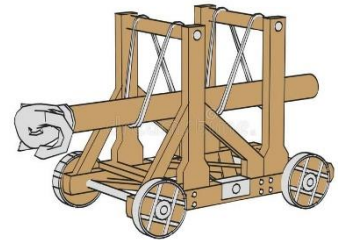
<https://www.youtube.com/watch?v=Vq9ZZPB8rto> of

4. Wapens

Met een katapult kun je vanaf een grotere afstand kogels afvuren. Als de vijand bij de poort geraakt, gebruiken ze een _____ om de poort in te beuken. Als dat niet lukt, blijft de vijand rond de burcht 'kamperen'. geraakt het eten en het drinkwater in de burcht op en moeten de burchtbewoners zich overgeven.

Een aanval op een burcht gebeurt met lange ladders. De soldaten op de burcht verdedigen zich door kokende olie of _____ over de vijand uit te gieten. Zo'n aanval gedurende een hele periode noemen we een _____.

5. Ridders

Ridders zijn bijna altijd te _____ ('ridder' komt van 'paardrijder'). Hun _____ moet hen beschermen tegen de aanval van de vijand. Ook hun paard draagt tijdens de oorlog soms een harnas. Ridders hebben vaak veel _____ rond hun burcht. Hun harnas en paarden kosten veel geld. Daarom moeten ze voor een goed inkomen zorgen. Het land laten ze bewerken door _____. In ruil krijgen die _____ van de ridders, in tijden van oorlog.

Ridders houden _____ waarbij ze naar elkaar toe rijden met een lange lans. Ze oefenen daarom regelmatig hun vechtkunsten met zwaarden, lansen of andere wapens. Ridders hebben meerdere knechten.

of <https://schooltv.nl/video/ridders-in-dienst-van-een-heer/#q=ridders>

Van page tot ridder

Page: vanaf 7 jaar

Schildknaap: 15 jaar

Ridder: 20 jaar

6. Kledij

Monniken dragen een lange wollen _____ . Meestal is die wit of zwart.

De rijke mensen scheppen graag op met hun rijkdom. Ze tonen die in hun kledij. De stof is van _____, versierd met parels en edelstenen. De rijken hebben vaak dienaren om hen aan te kleden, omdat het heel onhandig is om hun kleding zelf aan te doen.

De gewone mensen hebben geen geld voor dure kleren. Ze dragen een linnen broek met daarop een korte _____. In de winter dragen ze een wollen tuniek met een kap om zich tegen de kou te beschermen.

7. Ambachten

De mensen zorgen zelf voor veel dingen die ze nodig hebben. Maar er zijn ook mensen die dingen maken om te verkopen. Ze vlechten bijvoorbeeld manden om fruit, brood ... te vervoeren of te bewaren. Veel _____ (= beroep van een handwerker) die in de middeleeuwen bestonden, kennen we nog altijd: timmerman, metselaar, schoenmaker, bakker, kleermaker, hoedenmaker ...

Een ambachts_____ is een groep mensen die dezelfde ambacht uitoefenen. De Gilde kijkt erop toe dat de ambachtslui goede kwaliteitsproducten leveren. Ze zorgen ook mee voor een goede opleiding van nieuwelingen in het vak. Niet iedereen leert een ambacht. Er zijn ook mannen die met de producten van de ambachten op reis gaan om ze te verkopen: de _____.

of https://www.youtube.com/watch?v=Rdvynb_SFZw

8. Afval

De straten zijn heel _____. Er is geen riolering. Er zijn geen vuilniswagens die het _____ ophalen. Doordat de mensen al hun afval zomaar door het raam en de deur op straat gooien, hangt er een vreselijke _____. Door het vele afval en het gebrek aan hygiëne ontstaan heel wat ziektes. De _____ is een van de ergste ziektes in de middeleeuwen. De pestdokters dragen een kap met een opvallend snavelmasker om zich te beschermen als ze mensen verzorgen. Ook _____ en ander ongedierte zijn dol op de steden vol afval.

of <https://www.youtube.com/watch?v=us4Z1VipnYM>

9. Samenleven

De maatschappij ziet er ongeveer zo uit: hoe hoger in de piramide, hoe machtiger. Macht heeft meestal ook te maken met hoeveel _____ iemand bezit. Word je in een rijke familie geboren? Dan heb je geluk. Je ziet dat de piramide bovenaan smal is. Dat betekent dat er minder mensen zijn die heel machtig zijn.

Onderaan de piramide bevinden zich veel mensen die men als minder belangrijk beschouwt. Boeren zijn _____. Ze werken heel hard op hun akkers, maar zijn arm en hebben geen macht. _____ zijn niet vrij. Ze moeten voor de kasteelheer werken.

En de vrouwen? Adellijke vrouwen beheren de domeinen van de kasteelheer, als hij er voor langere tijd niet is. Ook in de steden hebben de adellijke vrouwen wel wat macht. Later in de middeleeuwen verandert dat en hebben vrouwen minder te zeggen. Ze houden zich in hun kasteelkamers bezig met spinnen en borduren.

De minder rijke vrouwen hebben eigenlijk geen macht. De mannen aanzien hen als minderwaardig.

Vrouwen die 'anders' waren of veel van kruiden wisten, werden in de middeleeuwen _____ genoemd. Als ze veroordeeld waren, werden ze gedood op de _____.

of <https://www.youtube.com/watch?v=CIHwiKVRTIY>

